

Riolering van bouwwerken en lozingen beter geregeld

Het Bouwbesluit 2012 is voor de riolering van bouwwerken van grotere betekenis geworden. Vergeleken met de versie 2003 is het Bouwbesluit uitgebreid met voorschriften voor de buitenriolering binnen de perceelgrens. Deze stonden voordien in de gemeentelijke Bouwverordening. Gemeenten kunnen de voorschriften verschillend invullen, met name bij hemelwater.

W. (Will) Scheffer, TVVL Expertgroep ST en ir. R. (Rob) Hermans, Stichting Rioned

Dit artikel is tot stand gekomen n.a.v. het TVVL Nationaal Congres Sanitaire Technieken 2012

Voor de riolering van bouwwerken zijn er feitelijk voorschriften in drie lagen. Er is een aantal verplichtingen vastgelegd in het Bouwbesluit, een aantal in NEN 3215 en een aantal worden ingevuld door de gemeente. Het Bouwbesluit (artikel 6.16) schrijft voor dat de leidingsystemen van de riolering voor huishoudelijk afvalwater van een nieuw bouwwerk een afvoercapaciteit en een water- en luchtdichtheid moeten hebben die voldoen aan NEN 3215. Dat geldt ook voor de minimale afstand van de dakuitmondingen van ontspanningsleidingen ten opzichte van ventilatietoevoeringen. De bepalingmethoden ten aanzien van die eisen staan in NEN 3215. Ook voor de capaciteit van de riolering voor hemelwaterafvoer (hwa) verwijst het Bouwbesluit (in artikel 6.17) naar NEN 3215. De voorschriften voor de lucht- en waterdichtheid van hwa-voorzieningen hebben alleen betrekking op de binnen het bouwwerk gelegen leidingsystemen. Artikel 6.18 bevat de voorschriften voor terreinleidingen. De eerste vier leden van dit artikel hebben betrekking op de bouwtechnische eisen die gesteld worden aan de uitvoering van terreinleidingen; het vijfde lid over de regels voor de (bouwtechnische) mogelijkheid om op de gemeentelijke riolering aan te sluiten.

■ MILIEUREGELGEVING

Het Bouwbesluit is afgestemd op de wijzigingen in de milieuregelgeving. De plicht tot aansluiting van de riolering van bouwwerken

op het openbaar riool is uit het Bouwbesluit verdwenen. Maar in de praktijk zijn er in het stedelijk gebied nauwelijks andere mogelijkheden voor het lozen van huishoudelijk afvalwater dan op de gemeentelijke riolering, omdat het lozen op een andere wijze veelal verboden is. Voor het lozen van hemelwater liggen de zaken anders. De perceeleigenaar heeft de eerste verantwoordelijkheid voor de opvang van hemelwater. De milieuregelgeving bepaalt voortaan waar welke lozingen mogen plaatsvinden. Daarmee is een samenhangend geheel ontstaan van de zorgplichten in de Wet milieubeheer, het Bouwbesluit en de normering in NEN 3215.

■ GEMEENTE

Ondanks dat de voorschriften van het Bouwbesluit 2012 landelijk uniform zijn, kunnen gemeenten op grond van lid 5 van artikel 6.18 extra eisen stellen. Het gaat om voorzieningen die nodig zijn om het functioneren van de riolering, naburige aansluitingen en de openbare riolering te waarborgen. Dat moet de gemeente dan wel beargumenteren. Het kan bijvoorbeeld gaan om buffervoorzieningen in situaties van een te geringe capaciteit van het gemeenteriool, het kleurgebruik van leidingen en ontlastputten die de ontluchting niet blokkeren. Ondanks de meer landelijke regels, blijft contact met de gemeente, voorafgaand aan het ontwerp van het rioleringssysteem binnen de perceelgrens, noodzakelijk.

■ NEN 3215: 2011

Belangrijk zijn de nieuwe benamingen voor de systeemgrenzen van de riolering, en de uitbreiding van NEN 3215 met bepalingmethoden voor de capaciteit van terreinleidingen. In de herziene versie van NEN 3215 (2011) zijn ook van andere rioleringsonderdelen de benamingen aangepast, en tevens zijn enkele uitvoeringstechnische aanpassingen doorgevoerd. De titel van het normblad luidt nu: 'Gebouwrriolering en buitenriolering binnen de perceelgrens'. We spreken dus niet meer over *binnenriolering* maar over *gebouwrriolering*. De *aansluitleiding* van een lozingstoestel noemen we nu *toestelleiding*. De *grondleiding* die onder de vloer van de begane grondvloer lag en aansloot op de buitenriolering heet voortaan ook *verzamelleiding*. Nieuw is de term *gebouwaan-sluiting* waarvan de definitie luidt: 'de buiten het gebouw gelegen overgang van de gebouwrriolering op de buitenriolering, gelegen op een afstand van maximaal 0,5 m vanaf het gebouw of zoveel korter dan een zettingsconstructie in de buitenriolering vereist'. In NEN 3215 is de *buitenriolering* als volgt gedefinieerd: 'stelsel van afvoerleidingen, met inbegrip van alle hulpstukken, stankafsluiters, zettingsconstructies, ontlastputten en verbindingstukken, dat zich buiten het gebouw bevindt voor zover het niet aan het gebouw is bevestigd'. De leidingen van de buitenriolering binnen de perceelgrens worden *terreinleidingen* genoemd. De *huisaansluitleiding* heet nu *perceelaansluitleiding*.

■ POSITIE IS DUIDELIJK

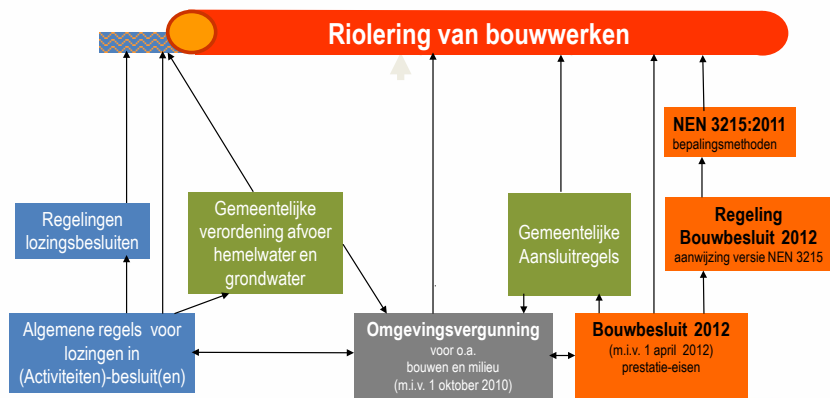
Met de nieuwe benamingen en definities is er nu duidelijkheid over de positie van bepaalde onderdelen. De zettingsconstructie maakt deel uit van de buitenriolering. Er waren gemeenten die in hun bouwverordening voorschriften opnamen voor de uitvoering van zettingsconstructies die voor een gedeelte in en onder de fundering lagen. Die gemeenten hadden daartoe formeel niet de bevoegdheid omdat dat deel van de riolering tot het landelijk geldend Bouwbesluit behoorde. Nu zijn de bouwtechnische eisen voor zowel de gebouwriolering als de terreinleidingen landelijk uniform en mogen gemeenten daaraan geen aanvullende eisen stellen. Tenzij de specifieke situatie daarom vraagt, zoals eerder beschreven. De definitie van de buitenriolering in NEN 3215 maakt nu ook duidelijk dat in principe ook de ontlastput een onderdeel is van de buitenriolering. Is de ontlastput echter bevestigd aan het gebouw, dan maakt deze onderdeel uit van de gebouwriolering. De verplichte inspectie- of ontstoppingsmogelijkheid behoort eveneens tot de buitenriolering. Die moet nabij de perceelgrens zijn gesitueerd. Is de afstand tussen gevel en perceelgrens groter dan 5 m dan moet er bovendien een dergelijke mogelijkheid aanwezig zijn direct benedenstrooms de gebouw aansluiting of de daarop aangesloten zettingsconstructie.

■ LOZINGSVOORSCHRIFTEN

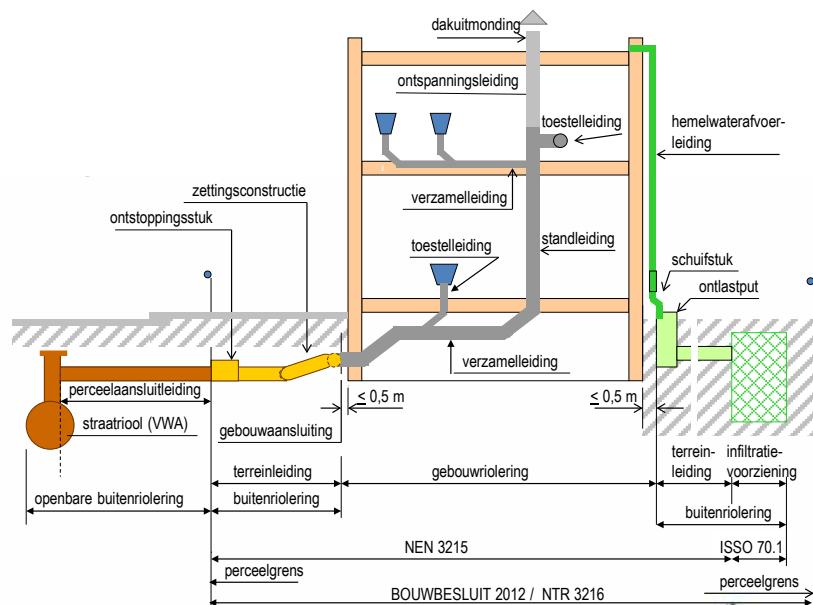
Voor lozingen is er dus een aparte regelgeving. Onder de Wet milieubeheer (Wm) hangen drie Lozingsbesluiten: a. voor Wm-inrichtingen; b. voor huishoudens; c. voor buiten Wm-inrichtingen. En in elk van die besluiten wordt verwezen naar Regelingen. De lozingsvoorschriften voor Wm-inrichtingen staan in het 'Activiteitenbesluit' en daaronder hangt de 'Regeling lozingsvoorschriften in het Activiteitenbesluit'. De andere twee lozingsbesluiten zijn zelfstandige documenten met daaronder een eigen Regeling. Wanneer, wat, waar en hoe geloosd mag worden staat in de Lozingsbesluiten en de daarbij behorende Regelingen. Afhankelijk van de activiteit in een Wm-inrichting, bijvoorbeeld vleesverwerking, kan een vetafscheider voorgeschreven zijn. Dat heeft consequenties voor het ontwerp van de riolering. Regels op grond van de Waterwet (Wtw) en de Wet Bodemscherming (Wbb) zijn geïntegreerd in die Lozingsbesluiten.

■ BOUWWERKEN EN WM-INRICHTINGEN

De Woningwet en het Bouwbesluit spreken over bouwwerken die worden onderverdeeld in gebouwen en andere bouwwerken (geen

-Figuur 1- Schema regelgeving riolering en lozen binnen de perceelgrens

-Figuur 2- Uitgangspunten Bb 2012

gebouw zijnde). Zo is ook de riolering buiten het gebouw, maar binnen de perceelgrens, een bouwwerk. Het Bouwbesluit stelt vanuit 12 (hoofd)gebruiksfuncties eisen aan bouwwerken en onderdelen daarvan. Een bouwwerk kan uit verschillende gebruiksfuncties bestaan (bijvoorbeeld woonfunctie, kantoorfunctie en winkelfunctie). De Wm spreekt niet over bouwwerken maar maakt onderscheid in inrichtingen (bedrijven), niet-inrichtingen en huishoudens. In een Wm-inrichting kunnen één of meerdere bedrijfsmatige activiteiten plaatsvinden. De lozingsvoorschriften kunnen per activiteit verschillend zijn.'

■ TOCH COMPLEX

In dit artikel is slechts op hoofdlijnen geschetst hoe de regelgeving voor riolering in elkaar steekt. Voor de installatiepraktijk is onlangs een geheel herziene versie van NTR 3216:2012 verschenen. Deze publicatie is bedoeld als hulpmiddel voor ontwerp, uitvoering en beheer van riolering van bouwwerken. Zij

vormt onder meer een toelichting op NEN 3215: 2011 en geeft aanvullende informatie over methoden, toe te passen materialen en/of producten. NTR 3216 geeft uitleg over hoe NEN 3215 voor de gebouwriolering het best kan worden geïnterpreteerd en bevat aanvullende prenormatieve onderwerpen die bij gebleken functioneren in een volgende herziening van de norm zullen worden opgenomen. Naast alle van toepassing zijnde functionele eisen zijn in NTR 3216 ook de overige eisen uit het Bouwbesluit, zoals geluidsbeperking en brandveiligheid, uitgewerkt. Verder zijn aanwijzingen opgenomen over ontwerp, uitvoering en beheer van de buitenriolering tot aan de perceelgrens en zijn de relevante delen van de milieuregelgeving in samenhang gebracht en gedetailleerd uitgewerkt. Voor het ontwerp van de riolering van bouwwerken bevat NTR 3216 een aantal stappenplannen. ISSO organiseert instructiebijeenkomsten over de gewijzigde en nieuwe onderdelen van NTR 3216:2012